

„ÉLŐ EMBERI ÖRÖKSÉG” EGY FALUSI HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYÜTTES TÖRTÉNETE, HOSSZÚHETÉNY

Írta: Papp János

BEVEZETŐ

A harmincas évek elején Hosszúhetény is méltán került a Gyöngyösbokréta mozgalom látókörébe. Ebben az időben a baranyai magyarság viseletének és népzenei arculatának egyik éke volt a hetényiek öltözködése, tánc- és dallamkincse – nem véletlen, hogy a szakemberek érdeklődését is felkeltette és országos hírűvé tette.

Lajtha Lászlónak, kutató, gyűjtő utódainak és a Gyöngyösbokrétának köszönhetően máig megőrződtek az ősök hagyományaiban gyökerező táncok, dalok, szokások, magatartásmódok.

A hosszúhetényi hagyományőrző múlt és jelen jól példázza azt, hogy minden helyi érték a benne élők számára csak akkor válik azzá, ha „kívülről” vagy „felülről” segítenek felismerni, megbecsülni.

Tisztelet és elismerés mindazoknak a tudósoknak, fáradhatatlan gyűjtőknek, akik a közelmúltig kutatták a Zengő tövében élők ünnepeit és hétköznapijait, faggatták emlékezetüket, megmentve ezzel egy térség múltját – és jövőjét!

A „GYÖNGYÖSBOKRÉTA” SZÜLETÉSE HOSSZÚHETÉNYBEN

A visszaemlékezés szerint 1932-ben, nyár elején látogatott Paulini Béla Hosszúheténybe. Jövetelének célja, – az elmúlt évben jól sikerült fővárosi bemutatón fellelkesedve – hogy újabb falusi csoportot készítsen fel az augusztus 20. köré szervezett bemutatóra. Czimber József a falu jegyzője, Nemes János kántortanító és Bocz György községi bíró volt segítője a szervezőmunkában.

A bíró fia, Bocz György, aki 1921-ben született, a helyi újság 2001. márciusi számában „Faluszövetség” c. helytörténeti írásában így emlékezik: *„Néha előadókat hívtak, hogy halljanak a gazdálkodás új módszereiről. Egyszer – majd mind gyakrabban – Paulini Bélát is meghívták, amikor vegyes összejövétel volt. Énekeltek, táncoltak, magukkal ragadták a vendéget is, aki átvette a táncot – együtt énekelt a dalos szájú asszonyokkal. Ekkor ismerte meg Paulini Béla a hetényieket. Kedves, vidám ember volt, szüleim mindig megvendégtették, s ezért én is jól ismertem!”*

Szüreti bálokon, disznótorokon, a faluszövetség rendezvényein Paulini többször megfordult Hosszúhetényben.

Kiss Miklós bácsi, alapító tag (1912–1990) visszaemlékezése szerint Paulini nyári itt tartózkodása alatt naponta kiment a mezőre az aratókhoz és figyelte munkájukat. Pihenő- vagy ebédidőben szokásaikról, énekeikről beszélgetett velük. Emlékezete szerint már 1932-ben (!?) aratási jelenettel szerepelnek Budapesten a hetényi bokrétások. Erre vonatkozó egyéb adatot nem sikerült felkutatni.

Pelcz Árpád esperes – aki ebben az időben szolgált Hosszúhetényben – a plébánia történeti naplójában nem említi sehol a Gyöngyösbokrétát, a Faluszövetségről viszont már 1928-ad feljegyzésében említést tesz.

Tény, hogy 1935. augusztusában, Nemes János vezetésével a Hosszúhetényi Gyöngyösbokrétások ott vannak Budapesten, és a Paulini segítségével összeállított aratási jelenettel, sikerrel mutatkoznak be a Szent István napi rendezvényen.

Az aratási műsor két jellemző dala: Arass rózsám, arass... (70 hosszúhetényi népdal, Pécs 1991. dr. Várnai Ferenc) és Nagyheténybe, Nagyheténybe nincs több kislány csak három... kezdetű. (Az „Arass rózsám...” címűt maga Paulin Béla is nagyon szerette és gyakran énekelte.)

A jelenetnek kiemelkedő szereplője volt Bencze József (ragadványnevén Pozsega Jóska) rímfaragó násznagy, „parasztköltő”, aki versbe szedve köszöntötte a nézőket, mutatta be faluját és mesélte el az aratást.

A megkérdezett adatközlők szerint, a 2. sz. fénykép – melyen Nemes János tanító is szerepel – 1935 előtt készült. A fotó elemzése alapján nem zárható ki, hogy előbb is voltak Budapesten a hetényiek, de ezt nem sikerült a feledés homályából visszahozni, írásos bizonyítékot nem találtam megcáfolására vagy megerősítésére.

Az emlékezet és a fényképek alapján az alább módosabb gazdákat, feleségeiket és két fiatalat tekinthetünk alapító tagoknak: Bocz György községi bíró és felesége Böröcz Katalin, Bencze József, Kiss János és felesége Bencze Katalin, Klézli János és felesége Böröcz Erzsébet, Radó József és felesége Steiger Anna, Szabó József és felesége Fülöp Erzsébet, Radó Miklós és felesége Imrő Rozália, Szabó István és felesége Kovács Rozália, Kiss Miklós és Gyenis Erzsébet (később Bencze Jánosné). A felsorolásba kívánczik még Nemes János tanítónak a neve, aki a harmincas években fáradhatatlanul gyűjti a szokásokat, népdalokat és az évtized végéig vezeti, kíséri a csoportot, valamint Czimber József jegyzőé is, aki a szervezésben segít.

Mivel hivatalos alapító okmány nem került elő (=nem valószínű, hogy ilyen egyáltalán létezett) említsük meg még azok nevét is, akik az első fényképen nem szerepelnek. Ők később kapcsolódtak be, és arcukat a visszaemlékezés, vagy néhány későbbi fotó őrizte csak meg: Bagó János és neje, Körösz András, Dallos Katalin, Bocz János és neje Horváth Katalin, Nagy Sándor, Kiss Anna, Szabó László, Klézli Mária, Kovács György és neje Szabó Erzsébet, Szabó Sándor, Bögyös László és neje Varga Rozália, Dallos Márton, Barkó Ferenc és neje, Kiss István és neje, Szabó József és neje, Végh János és neje Tóth István és felesége, Tóth János és felesége Reisz Teréz, Sümegi János és felesége, Varga Ferenc és felesége.

A csoport patronálását – Nemes János betegsége miatt – Gajdócsi János fiatal kántortanító helyettes vette át a harmincas évek végén, akit közben egy évre behívtak katonának. Ekkor – 1942 augusztusában – Bocz György ifjú tanítójelölt kísérte a Bokrétásokat Budapestre. Ezek a tanítók nem végeztek koreográfusi munkát, csak összetartották a csoportot. A szakmai vezetést Paulini vállalta úgy, hogy szereplés előtt egy-két hetet töltött a bokrétásokkal.

A fővárosi rendezvényeken kívül elvétve akadt csak szereplés az egyre népszerűbb bokrétások számára (Kaposvár, Pécs, Váralfa).

Nagyboldogasszony napján hagyomány volt, hogy Hetényből is zarándok menet indult Máriagyúdra, a híres baranyai búcsújáró helyre. 1934-ben Horthy Miklós kormányzó és felesége is részt vett ezen. Délután a közeli Harkányban, a Rózsa parkban műsort adtak a bokrétás csoportok, ahol „Horthyné megkülönböztetett érdeklődést mutatott a hetényiek népviselete, különösen az

idősebb asszonyok „sipkás” főköttője iránt.” (Kaszás János: Végigmentem a hetényi nagy utcán..., Zengő, Hosszúhetény 1992. továbbiakban K. J. Zeng. 1992.)

1934

Szeptember 29-én Váralján bokréta napot szerveztek, ahol a hetényiek is részt vettek.

1935

Nyár végén – ősz elején a strand területén nagyszabású bokréta napot tartottak Hetényben. A medence mellett felállított színpadon szerepeltek a résztvevő csoportok, akik Pécsváradról, Zengővárkonyból, Püspökbogádról, Váraljáról és Szeremléről érkeztek. Keszüből egy dalárda vett részt az eseményen. Ebédet hetényi családoknál kaptak a vendégek, majd Bocz György bíró udvarán gyülekeztek és innen vonultak a strandfürdőhöz. (Érdekesség, hogy Szabóék ekkor, annak a Töttös Sándornak a szüleit látták vendégül, aki a Zengővárkonyi Népi Együttest vezetői napjainkban is.)

A műsor után nagy, közös vacsorához készülöttek, amikor kigyulladtak a közvetlen közelben lévő szalmakazlak. Leégett Katos Sándorék, Katos Jánosék és Kovács Jánosék kazla. A tüzeset nem csak a nap befejezésének hangulatát tette tönkre, hanem anyagi csődbe jutott a strand üzemeltetője is.

Erről az évről mesélik, hogy a hosszúhetényieket augusztus 15–16-ra hívták fel Budapestre, de a nagy siker miatt 20-áig marasztalták őket.

1936

Nyáron Hamburgba mehetett két bokrétás pár, hogy az ottani „Freunde und Friede” békefesztiválon a magyar küldöttség 32 Gyöngyösbokrétása között Hetényt képviselje. Idehaza sorshúzással döntötték el, hogy melyik párok utazzanak. Az utazók családjai a szerencsét nem fogadták olyan nagy örömmel, hiszen az aratás idején minden munkáskézre szükség volt. Falunk hírért Szabó István és neje, valamint Gyenis Erzsébet és Kiss Miklós vitte az akkor már háborúra készülő Németországba. (A többi bokrétás Boldogról, Derecskéről, Homokméggyről, Mikófalváról, Tardról és Váraljáról utazott.)

1937

Januárban rádióközvetítés volt Hosszúhetényből, a községi nagy kocsmá tánctermeből, amelyen Paulini is részt vett. A rádió részéről Dallos Sándorra emlékezik az egyik adatközlő, - Szabó Lászlóné – aki ekkor kislány volt, és élményként maradt meg benne, hogy két nagy zacskó cukrot kaptak, amit nekik kellett szétosztaniuk a jelenlévők között. Augusztusban Háromkirályok járásával mutatkozott be a Fővárosban Hosszúhetény.

1938

Eucharisztikus Világkongresszus Budapesten. A bokrétásokon kívül más hetényiek – főleg idősebbek – is részt vettek ezen, akik budapesti családoknál szálltak meg. A bokréta tagjai szállodai elhelyezést kaptak.

1939

Budapesti bemutató: Bérestánc (Pálfi Csaba: A Gyöngyösbokréta története, Táncudományi Tanulmányok, Budapest, 1970.)

1940

Májusban Sásdon szerepeltek a hetényi Bokrétások, augusztusban Budapesten a Bérestáncot mutatták be.

1941

Ez év júniusában Szabadkán, a Magyar Kenyér Ünnepe-n vettek részt a Hosszúhetényiek.

Ebben az évben is voltak Budapesten a hetényiek és megfordultak a Parlamentben. Egy korabeli kép jobb oldalán Gajdócsi János tanító látható feleségével és lánytestvérével. A gyűrött kép hátoldalán a következő írás olvasható: „Budapest, 1941. Augusztus 20-án az Órszágházi alsóház nagytermében”.

„...Kiss Miklós bácsi emlékezett vissza arra is, hogy 1941. december 6-án Budapesten a Városi Színházban az „Erdélyiek fogadása” címén volt nagy bokrétás találkozó, melyen a hetényi csoportot nyolc pár képviselte.” (K.J. Zeng, 1992.)

1942

Augusztusban a Hosszúhetényi Bokrétások Bocz György fiatal tanító vezetésével utaztak Budapestre és az aratási jelenettel vettek részt a Szent István-napi ünnepségeken.

1943

Ez év elején a Honvédelmi Minisztérium körutat szervezett a visszacsatolt erdélyi területekre, ahol sebesült katonáknak adtak műsort a bokrétás csoportok. A hetényieket Gajdócsi János tanító kísérte. Éjjel, vonattal utaztak a városok közt és naponta 3–4-szer szerepeltek (kórházban, iskolában, színházban).

A helyszíneket illetően, a megkérdezettek Nagyváradról, Nagykárolyról, Szilágysomlyóról és Maghitárról tettek említést és arról is, hogy találkoztak ott szolgáló falubéliekkel.

1943 augusztus táján – egy napra Pélmonostorra is ellátogattak.

Farsangoló jelenettel szerepeltek Budapesten, melyben a botos táncot Szabó Sándor táncolta. A fotó keletkezési idejének felderítése további kutatást igényel.

A II. Világháború véget vetett Hosszúhetényben annak a folyamatnak, melyet Paulini mozgalma indított el és teljesített ki, amelynek sok hetényi parasztember köszönheti, hogy „világot látott”. Paulini Béláról nagy tisztelettel beszéltek azok az adatközlők is, akik csak gyerekként találkoztak vele, vagy szüleiktől hallottak róla.

A HOSSZÚHETÉNYI NÉPI EGYÜTTES AZ ÖTVENES ÉVEKBEN

A világegés lelki sebei, a megélhetés nehézségei és a zavaros politikai körülmények nem ösztönözték a háború előttihez hasonló kulturális élet kialakulását. Csak lassan halványult az elmúlt szörnyű évek borzalma, sok család várta még haza, vagy már gyászolta valamely férfitagját.

1950-ben, amikor egyebek mellett a koncepciók perek, a tanácsválasztás és a tsz. szervezés foglalkoztatta a hetényi lakosokat, a faluban dolgozni kezdett egy Csánki Lenke nevű, rendkívül barátságos és agilis védőnő. Református lelkész lányaként, ebben az időben nem volt könnyű közéleti szerepet vállalni, de a népművelő vénával megáldott védőnő pártonkívüliként olyan megbecsülésre és elismertségre tesz szert, hogy nem tudták kikezdeni. Először csak énekelgetett a falu asszonyaival, majd a bokrétások és idősebb táncos lábú emberek bevonásával 1951 végén, 52 elején tánccsoportot szervezett.

Egy 1954-ben kelt – korra jellemző – dokumentum, jelentés így ír róla: „Hozzánk intézett levelükre válaszolva közöljük, hogy Csánki Lenke védőnő, mióta községünkben dolgozik, passzív magatartást

tanúsít politikai szempontból. A Párthoz való viszonya nem mondható kielégítőnek, bár látszólag demokratikusnak igyekszik magát feltüntetni, de amellett szívesen barátkozik osztályidegenekkel. A helybéli táncsoportnak vezetője, melyben 70 %-ban kulák származású egyének vannak. 1952 nyarán, a legnagyobb aratási munkák idején egy nagyszabású Balatoni kirándulást szervezett, stb. Tevékenykedése inkább hátráltatja, mint elősegíti községünk szocialista fejlődését.”

A hosszúhetényi parasztemberek ekkor látták először a Balatont. Hogyan intézte el Csánki Lenke az utazást, ezt senki nem tudta, de arra emlékeztek, hogy „marhavagonokban”, fa padokon ülve, nagy kerülővel érték el a magyar tengert és útközben vidáman énekeltek. Ekkor még nem táncsoportként utaztak.

Az alakulóban lévő, szakmai irányítást ekkor még nélkülöző „népi táncsoport” a bokrétából megmaradt, ill. Nemes János által gyűjtött és saját maguk által összeállított műsorral szerepelt. A visszaemlékezés szerint Szász Béla volt az, aki először látogatta meg az együttest.

1954

Nyáron helyben mutatkozott be a Csánki Lenke vezette táncsoport. ekkor hetényi táncokat és az Iványozót adták elő, melyről filmfelvétel készült. Pécsváradon kínai vendégek előtt táncoltak, és meghívták őket a Pécsi Vidám Vásárra.

Július 4-én országos karnagyképző tanfolyam indult Siófokon. Az ünnepélyes megnyitó ünnepségen Baranya megyét a Pécsszabolcsi Bányászzenekart, a Siklói énekkar és a Hosszúhetényi Népi Együttes képviselt. „Este fél tízkor kezdődött..., melynek pálmáját kétségtelen a hosszúhetényi népi együttes vitte el” (Dunántúli Napló 1954. 07. 09.).

Késő ősszel egy hetet töltött Muharay Elemér és néhány segítőtje Hosszúhetényben. Az egykori tagok Gyárfás Miklós íróra és Szász Béla táncos szakemberre emlékeztek. A pesti vendégek Kiss Miklóséknál, Bocz Jánoséknál és Nagy Sándoréknál kaptak szállást. A korábbi gyűjtések és a lázas munka eredményeként elkészült az új műsor. Címe: Csalóka Péter. A dramatikus játékot, amelyben a nép fia lóvá teszi a bírót, táncok és hetényi népdalok fűszerezik.

A Csalóka Péter jelentősebb szerepei és megtestesítőik:

Csalóka Péter	- Nagy Sándor
Anna	- Kiss Piroska
Kocsmárosné	- Nagy Sándorné Kelemen Aranka
A lóvátett bíró	- Kaszás János (később Radó János)
Bíróné	- Kaszás Jánosné György Irén
Jegyző	- Galács József
Kisbíró	- Bocz János
Öreg bíró	- Szabó József (Vincellér Szabó)

1955

A Csalóka Péter április 1-én kerül bemutatásra hazai közönség előtt. A siker mind az alkotók és szereplők, mind pedig a közönség számára nyilvánvaló. Az előadást „kétszer vagy háromszor” kellett megismételni. „Volt a nézők között, aki nem akart kimenni, még egyszer meg akarta nézni.”

A sikeres műsor április 4-én bemutatkozik Sásdon, majd Komlón, Csertőn és Szulimánban. Május 6-án Mohács szigetén lép színpadra a Csalóka Péter. Erről a szereplésről mesélték, hogy busszal utaztak a Dunáig, majd komppal. Néhányan lemaradtak a kompról, akikért motorcsónakkal kellett visszamenni. A vendéglátók disznótorossal kedveskedtek a hetényieknek. Augusztusban Jászapátiban is bemutatkoztak az új műsorral. Vonattal utaztak, és kollégiumban kaptak szállást,

ahol a férfiakat és nőket külön részen szállásolták el. A visszaemlékezés szerint ezt a férfiak egy csoportja úgy használta ki, hogy csak hajnaltájt „talált vissza” a szállásra. Budapesten, a mezőgazdasági kiállításon is szerepeltek ebben a hónapban.

Decemberben Budapesten a Budai Vigadóban is felcsendültek a műsor dalai. Az első sorokban ott ült Kodály Zoltán is. Az együttes tagjait a Royal Szállóban helyezték el.

1956

Öt éves az együttes! Május 26-án a kultúrház (József Attila Művelődési Ház) udvarán összeácsolt színpadon zajlott az ünnepség. Az egész program összekötő szövegét Szabó Lászlóné (Klézli Mariska) olvasta fel. Egy megyei előjáró átadta a népművelési miniszter kitüntető oklevelét, majd Nemes János, Csánki Lenke vezetők, valamint Bagó János, Dallos Gizella, Nagy Sándor, Szabó György és Vicze János táncosok „Szocialista Kultúráért” kitüntetésben részesültek. Szász Béla a Népművészeti Intézet megbízásából serleget adott át az együttesnek. A műsor vendége volt a Komlói Bányászzenekar, a Komlói Belvárosi Iskola énekkara és a Komlói Központi Táncegyüttes. Szavalatok hangzottak el és műsorral kedveskedett a helyi úttörő énekkar és táncsoprt. Az előadást a felnőtt táncosok zárták egy hetényi tánccal.

1957

Talán a zavaros politikai helyzetnek is köszönhetően, sértődés miatt az idősebb táncosok egy része már nem táncolt tovább. Ennek ellenére márciusban, a művelődési ház akkori igazgatója 56 tagról – köztük 11 házaspárról számol be. Szeptember végén a Televízió felvételt készített hetényi áncokról.

1958 nyarán Harkányban szerepelt a főként fiatalokból álló együttes.

Az évtized végére a zenekar nélkül maradt együttest nem lehetett összetartani. Az iskolás táncsoprt működött még, de a felnőtt együttes különböző műsorelképzelései már nem valósultak meg. Ezután a helyi művészeti életet sokáig egy sikeres színjátszó csoport működése jelentette.

AZ ÚJJÁSZÜLETÉS

Az 1960-as évek végén a televíziózás, a politikai nyitás, a gazdasági reformkísérletek és a szabadabb kulturális környezet jó hatással volt a vidéken élők életkörülményeire is. (Tegyük hozzá, hogy talán ez az időszak adta a kegyelemdőfést a hagyományos paraszti társadalom szétbomlásához, a falusi építészeti, tárgyi értékek egy részének elvesztéséhez is.) Ebben a társadalmi légkörben a Vass Lajos nevével fémjelzett „Röpülj Páva!” népzenei vetélkedő sorozat minden bizonnyal magával ragadta az egész magyar közvéleményt. Nem volt ez másként Hosszúhetényben sem.

Kaszás Ágnes – Kaszás János kisebbik leánya, a későbbi együttes egyik vezető táncosa – tizenkilenc esztendősen, a vetélkedőben az országos középdöntőig jutott.

A televíziós közönségzavazás helyben is megmozgatta a nézőtársadalmat. Az országos népdaléneklés, a helyi gyűjtések és tévén kapott jó példák ébreszthették és készítették elő azt az igényt, hogy helyben is alakuljon pávakör. (Ne feledjük, hogy még sokan élnek ekkor az első bokrétások közül is.)

1972

Ilyen előzmények után 1972 őszén Bereczky Tibor tanácselnök a helyi iskolában tanító, Pécsről kijáró, ének szakos tanárnőt – Bajtay Dezsőné Verbay Terézt kérte fel a Hosszúhetényi Pávakör vezetésére. (A későbbi táncosokat a helyiek sokáig – az idősebbek még ma is – „Pávásoknak” is

nevezik.) „...összejött vagy ötven-hatvan ember – nők és férfiak vegyesen – a kultúrotthon nagytermében, és ott kimondták a pávakör megalakulását. Többségében volt a Gyöngyösbokrétások fiatalabbjai, aztán az ötvenes évek népi együttesének tagjai alkották a tagságot, de rajtuk kívül még nagyon sokan olyanok, akik szerettek és tudtak is énekelni.” (K. J. Zengő, 1992.)

A fiatal tanárnő számára nehéz feladatnak bizonyult a különböző korú falusi emberek összefogása. „Néha demizsonnal érkeztek próbára és én nem tudtam ezzel mit kezdeni.” Emiatt is, és munkahely változtatás miatt fél év elteltével az itten emberek közt élő, ekkor már több helyileg gyűjtött anyaggal rendelkező, ambiciózus pedagógus, Kaszás János vette át a pávakör irányítását. Neve ettől kezdve – húsz éven keresztül – egybeforr a hagyományörző együttes sikereivel, majd később – napjainkban is – a Hosszúhetényi Daloskör megalakításával és vezetésével.

1973

Az együtt éneklés öröme mellett természetes igény volt a megmutatkozás. A Hosszúhetényi Pávakör első jelentős szereplése 1973 nyarán volt Harkányban, ahol a tagok népviseletbe öltözve énekelték saját falujuk népdalait. A népdalcsokok között Tóth István – ragadványnevén Regyespista – jóízű borköszöntőt mondott.

1974

Ebben az évben már mint népi együttes vettek részt a Pécsváradi Leányvásáron. A zenekíséretet 9 tagú rezesbanda látta el, amely a vasasi bányászzenekar tagjaiból szerveződött. Tagjai: Göndöcs János trombita, Kengyel Ferenc trombita, Németh Tamás tenorkürt, Fusch Miklós trombita, Bárany György tuba, Medek László klarinét, Szám Pál klarinét, Späth Péter dob. A banda vezetője a hetényi Schlégl Antal volt, a tagok Vasasról jártak át próbákra. A szállításban a termelőszövetkezet elnöke segített.

A Kaszás János által összeállított „Hosszúhetényi táncok” című koreográfiát a zsűri – Vásárhelyi László vezetésével – ARANY minősítéssel jutalmazta. Ez év decemberében a budapesti antológia keretében a Madách Színházban szerepelt a Hosszúhetényi Népi Együttes ugyanezzel a műsorral.

1975

Három jelentős szereplés és egy filmfelvétel jelzi az együttes munkáját. A Harkányi Nyár és Duna menti Népek Nemzetközi Folklórfesztiválja Baján és Kalocsán, valamint a Zalai Folklórfesztivál Pákán. Martin György és munkatársai az MTA táncarchívuma számára filmet készítettek hosszúhetényi táncokról.

1976

Április 17-én első ízben vett részt az együttes a Hagyományörző együttesek Országos Bemutatóján, Veresegyházán. Műsoruk: Kaszás János „Förösztés”. Az összeállítás alapja az a helyi lakodalmi szokás, hogy az esküvő után, de még vacsora előtt felkerekedik a násznép és a legközelebbi községi közkúthoz vonul. Itt bizonyos rituálé közepette a menyecske a kút vizével megmosdatja az urát. A bemutatott műsorszám a közönség és a zsűri tetszését egyaránt elnyerte, ez utóbbi az együttest 5.000 Ft-os fődíjjal jutalmazta.

Június 13-án a Zengővárkonyi Népi Együttessel közös fellépés népművészeti nap keretében.

Szeptember 13–20-ig lengyelországi kiküldetésnek tett eleget a Hosszúhetényi Népi Együttes, melynek ez volt az első repülőútja. A Zielona Góra-i Nemzetközi Folklórfesztiválon 13 európai együttes társaságában, jó körülmények között sikerrel képviselte hazánkat. A verseny rendezőinek a varsói nagykövetségünkre küldött értékelése. „A VII. Nemzetközi Ének- és Néptáncfesztiválon, Zielona Gorán az önök hazáját a Hosszúhetényi Népi Együttes reprezentálta. Nagyon eredeti együttes, nagy szimpátiát váltott ki a precíz, kidolgozott koreográfia, tele eleganciával, kitűnő

táncprogrammal, valamint az igen magas igényű zenekarával. Mindenütt, ahol felléptek, vonzották a nézők tömegeit, meghódították a szíveket, elnyerték a legmélyebb szimpátiájukat, és örökre emlékezetükbe vészték az együttest.” (K. J. Zengő 1992.)

Októberben a Pécsváradi Leányvásáron a „Förösztes”-sel elnyerték a találkozó nagydíját.

1977

A veresegyházi bemutatóra új műsorral érkeztek a hosszúhetényiek, címe: „Hetényi gyűrűző”. A népszokás szerint az eljegyzés kisebb lakodalom volt, ahol a menyasszonyt mindenféle tréfás játékok és mondókák közepette „megvásárolták” a vőlegény keresztszülei.

Veresegyháza után június 21. és 27. között újabb külföldi szereplés következett. Csehszlovákiába a Straznicei Nemzetközi Folklórfesztiválra utazhatott az együttes.

Hazatérve a Röpülj páva! '77 vetélkedő televíziós felvételén részesei voltak a baranyai csapatnak, a műsor záró képét táncolták.

Augusztus 20-án, az elmúlt öt év munkájáért az együttes megkapta a „Szocialista Kultúráért” kitüntetést.

1978

Ettől az évtől szövetkezeti együttesként dolgozott a csoport. Hivatalos neve: Komlói ÁFÉSZ Hosszúhetényi Népi Együttese. A támogató fogyasztási szövetkezet elnöke, Finta József sokat tett a csoport zavartalan működésének biztosításáért.

Ebben az évben újabb összeállítással készültek az országos bemutatóra: Kaszás János „Eladó a menyasszony!” Szokásalapja az éjfél körüli ajándéktánc és a menyecskevé avatás, körítve tréfás lakodalmi táncokkal. A fogadtatás – az előző évekhez hasonlóan – pozitív.

Május 28-án Budapesten a Hűvösvölgyben a pécsi Mecsek Táncegyüttesel adnak közös műsort.

Az együttes életének kiemelkedő eseményeként, szeptember elejére meghívás érkezik a Hegyvidéki Népek Nemzetközi Folklórfesztiváljára Zakopaneba. Kaszás János: *Eladó a menyasszony!* c. összeállítása a 13 országból érkező csoportok mezőnyében a rendkívül előkelő harmadik helyezést éri el. Jókedv, tánc, siker – egy hétig vendégszeretetben!

Októberben a Pécsváradi Leányvásáron másodszor is megkapják az országos ARANY minősítést.

1979

A veresegyházi bemutatón a szakma nem fogadja jól Kaszás János új összeállítását, amelyben a falusi búcsú hangulatát igyekeznek színpadra vinni, de az együttest kárpótolja az első nyugati meghívás. Június 14–18-ig a svédországi Skinnskatteberg vendégeiként táncolhatnak a városban és környékén.

Szeptember végén a „Tápai búcsú” rendezvényén lépnek fel.

1980

A Szövetkezeti Együttesek Országos Néptáncfesztiváljának szekszárdi területi bemutatóján az együttes maximális ponttal ARANY minősítést szerez és továbbjut az országos döntőre, ahol a balatonfüredi és siófoki szereplés alapján 10.000 Ft-os fődíjban részesül. Az elismerésnek még nincs vége! Augusztus 20-án megkapják a „KIVÁLÓ EGYÜTTES” címet.

1981

Év elején Pécssett szerepelt az együttes a Kiváló Együttesek Bemutatóján, márciusban Kalocsán a Népművészek Színpadán.

A veresegyházi találkozón a „Verágéncz-járás” c. műsorukkal vettek részt, melynek hagyományi háttere szintén lakodalmi szokáshoz kapcsolódik. A vőlegény násznagyai és vőfélyei a menyasszonyos háznál, különböző térfás rigmusok kíséretében „megvásárolják” a rozmaringokat, csokrétaikat. Ezeket viseli a vőlegény és násznépe érkezéskor. A bemutató nem aratott egyértelmű sikert.

A Szövetkezetek Országos Szövetségének köszönhetően augusztus 5–23-ig Franciaországba utazhatott a táncsoport, ahol 11 városban szerepelt.

Ősszel részt vett az együttes az Ormánsági Napokon Sellyén, és a külföldön járt ÁFÉSZ-együttesek gáláján Pécssett.

1982

A szövetkezeti fesztiválra új műsort állított össze Kaszás János. A „Hetényi vígságok” c. koreográfiával országos döntőbe jutott az együttes. Július 13-án megünnepelte 10 éves fennállását a pávakörből népi együttesé alakult amatőr művészeti csoport. A művelődési házban kiállítás nyílt ebből az alkalomból. Délután felvonulás, este gálaműsor volt az új iskola udvarán felállított színpadon a vendég mecseknádasdi és szebényi táncosok közreműködésével. A jubileumi ünnepségen Schlégl Antal és Göndöcs János zenészek „Szocialista Kultúráért” kitüntetést vehettek át.

Baranya megye képviselőjében, ebben az évben még a jugoszláviai Kórógyon vendégszerepelt a tízéves együttes.

A Pécsvárad Leányvásáron ismét ARANY fokozatot kapott a csoport és „Legjobb együttesvezetői munkáért” elismerésben részesítették Kaszás Jánost.

1983.

Február 5-én Kaposváron, a Dél-Dunántúli Antológián mutatkozott be az együttes, márciusban a Budapesti Tavasz Fesztiválon.

Júniusban kétnapos csehszlovákiai vendégszereplésen vettek részt, majd a nyár közepén fogadták svédországi házigazdáikat, kiknél 1979-ben vendégeskedtek.

A SZÖVOSZ jóvoltából ebben az évben átlépte a csoport Európa határát, hiszen a Tizi-Ouzou-i folklór fesztivál meghívottjaként egy hétre Algériába repülhetett.

1984 - „Legsikeresebb évünk”

Kaszás János az együttes korábbi vezetője a következőket írja visszaemlékezésében erről az időszokról: „Nagyon sokat szerepeltünk ebben az évben, s a szereplések között sok volt az igazán rangos fellépés mind hazai, mind külföldi vonatkozásban. Már január 28-án megkezdődött ez a sorozat. Ezen a napon Bogyiszlón vendégszerepeltünk, s az ottani kiváló együttesrel adtunk közös műsort a község lakóinak.

Február 26-án a Dél-Dunántúli Antológián léptünk fel. Ez az esztendő ismét szövetkezeti fesztivál év volt. A szekszárdi területi bemutatón ismét simán túljutottunk, a júniusi országos döntőben pedig megosztott első helyezést értünk el, amit természetesen kárpótol bennünket a legutóbbi csalódásért. Időközben, 24–25-én ismét ott voltunk Budapesten a Tavasz Fesztivál műsorában. A legemlékezetesebb hazai szereplésünk a július 4–8-ig tartó Duna Menti Népek Folklórfesztiválja volt, ahol a kalocsai döntőben bemutatott „Hetényi vígságok”-ra a nemzetközi zsűri a „Népek

Barátsága Nagydíj"-jal jutalmazta produkciónkat. De ezen a négy napon még táncoltunk Szekszárdon, Izményben, Decsen és Bátaszéken is. Egyszóval rendkívül tartalmas és eredményes volt ez számunkra.

Augusztus 23–27-ig Olaszországban, a XIV. Goriziai Nemzetközi Folklórfesztiválon szerepeltünk, ahonnan a hagyományörző kategória első díjával és nemzetközi ARANY minősítéssel térhettünk haza. Az első díj egy gyönyörű hatalmas serleg, amely azóta is vitrinünk legszebb dísze.

Októberben ismét ott voltunk a Pécsváradi Leányvásáron, és ott újabb országos ARANY minősítést kaptunk.

Ebben az évben, október 20-án még egy Dél-Dunántúli Antológián vettük részt, melyet a tolna megyeiek rendeztek meg Dombóváron, s mi itt is szerepeltünk. Ugyanekkor boldogan tettünk eleget a magyarhertelendi községi tanács meghívásának is, ahol az Öregék Napját tettük színesebbé a sok idős ember nagy boldogságára.

Az egész évben nyújtott teljesítmény elismeréseként ismét ott lehettünk Budapesten a december 8-án rendezett Táncantológia '84 műsorában."

1985

Személyes baráti és rokoni kapcsolatnak köszönhetően – egy kint élő, egykori hetényi lakos jóvoltából – június 18–26-ig a németországi (akkor még NSZK) Münsterben vendégeskedett a csoport.

Ebben az évben részt vettek a budapesti „Békenap"-on az Ifjúsági Parkban, szerepeltek Hévízen, Keszthelyen.

Augusztusban a hagyományörző együttesek IX. országos találkozásán Nívó díjat, decemberben pedig Véglegesen Kiváló Együttes címet kapott a csoport. December 14-én felléptek Budapesten a Táncantológia '85 műsorában. Új műsoruk: *Sej besoroztak...* Ez a koreográfia az 1900-as évek elején élő hagyományt dolgozta fel, amikor a sorozásról hazatérő legényeket regrutabállal fogadják az otthoniak.

1986

Komlón a baranyai Kiváló Együttesek Gáláján szerepelt a csoport.

Május 23–27-ig Bécsben vettek részt a „Sziget majális"-on, júliusban a münsterieket látták vendégül Hosszúhetényben. Két közös szereplés és kirándulás szerepelt a programban.

Szeptemberben, Baranya megye küldöttségének tagjaiként négy napot töltöttek és szerepeltek a Szovjetunióban, Pécs testvérvárosában, Lvovban. Ebben az évben is készült új műsor. A „Hetényi tavaszváró" farsangi, húsvéti és Szent Iván napja környéki népszokásokat dolgoz fel. Ez utóbbiban megjelenik az „Iványozás" jellegzetesen hetényi énekkísérettel. A népszokásokat karikázó nyitja és vidám verbunk zárja.

1987

Februárban a támogató Komlói ÁFÉSZ küldöttgyűlése nyitotta meg az év szerepléseinek sorát.

Júniusban a 15 éves jubileum alkalmából műsort adtak az iskola udvarán felállított szabadtéri színpadon. Vendég, ezúttal a Romonyai Népi Együttes volt. (A Romonyai Népi Együttesnek öt évig szintén Kaszás János volt a vezetője). Augusztus 20-án délelőtt Mohácson, délután Mecseknádasdon szerepeltek.

Októberben két napra a jugoszláviai Kopács látta vendégül a csoportot, majd 24-én Szekszárdon táncoltak.

Az évet közös műsor és bankett zárta a romonyaiakkal.

1988

A Kecskeméten rendezett szövetkezeti fesztivál területi bemutatóján a „Hetényi tavaszváró” bemutatásáért ARANY minősítést kapott a csoport.

Münsteri vendégszereplés következett a baráti kapcsolatnak köszönhetően.

Júliusban Pécsen, augusztusban Orfűn és Mohácson szerepelt az együttes.

Október 15-én egy TV stáb felvételt készített a táncokról, viseletről és beszélgetést vett fel a vezetővel. A felvétel további sorsát nem tudjuk!

Ebben a hónapban még a helyi és az alsómocsoládi öregek napján szerepeltek.

Novemberben a komlói színházban, gálaesten lépett fel az együttes a megye legjobb hagyományörző csoportjainak társaságában.

1989

A társadalmi változások az együttest is elérték. A Komlói ÁFÉSZ nem vállalta tovább az együttes közös fenntartását.

Ennek az évnak a jelentősebb szereplései: Jászberény augusztus 5-én, Budapest augusztus 20-án, és Magyarlukafa október végén.

1990

Január 27-én dr. Várnai Ferenc hangfelvételt készített a táncokhoz énekelt dalokból és a zenekar kísérőzenéjéről.

A nyár folyamán a vajdasági Kishegyesen vendégszerepelt az együttes. A Göndöcs János vezette kísérőzenekar, mint báli zenekar is közreműködött az ottani rendezvényen. Az együttes tagjait kishegyesi és feketicsi családok látták vendégül.

Három pécsi szereplés volt még ebben az évben, legjelentősebb a szeptemberi szüreti napokon való részvétel.

1991

Februárban a Baranya Megyei Közgyűlés farsangi rendezvényén szerepelt a csoport, áprilisban az ausztriai Statteggból érkeztek vendégek, akikkel helyben és Pécsváradon adott közös műsort az együttes.

Júliusban a Pécsi Nyári Színház műsorában léptek fel a Káptalan utcai szabadtéri színpadon, augusztusban Budapesten a Karmelita udvarban mutatkoztak be külföldi turisták előtt.

Szeptemberben második alkalommal vehettek részt a zakopanei nemzetközi fesztiválon.

Szeptember végén a Pécsi Szüreti Napok rendezvényén táncoltak.

Kaszás János gerincbetegsége és műtétje az együttes életében is törést eredményezett.

1992

Húsz éves az együttes!

A jubileumot az olasz testvértelepülés, Morolo táncegyüttesével ünnepelte a csoport. A műsorra a mozi udvarán felállított szabadtéri színpadon került sor. A nézőtérben, a közönség soraiban ült Csánky Lenke is, az egykori népi együttes vezetője. Az együttes ebből az alkalomból az önkormányzattól megkapta a „Hosszúhetényért” kitüntetést, amely a közösségeknek adható helyi elismerések közül a legmagasabb. A jubileum negatív mérföldkő is egyben, hiszen távozott a zenekar éléről Göndöcs János, őt néhány zenésztársa is követte.

1993

Kaszás János 21 év után bejelentette, hogy nem tudja vállalni tovább az együttes vezetését. Két kisebb helyi fellépésen kívül ebben az évben más szereplés nem volt. A zenekari gondok nem tették lehetővé, hogy szereplést vállaljanak.

Az ifjúsági fúvószenekar néhány tagja ugyan szívesen csatlakozott a korábbi együttes megmaradt tagjaihoz, de vezetéssel senki nem akarta vállalni. Ekkor került nyugdíjas pedagógusként napközis nevelőnek az iskolába Hollósi Béla, hetényi születésű zenész, akit a művelődési központ felkért a zenekar vezetésére. Így Hollósi Béla (trombita), Gasteiger Ferenc (tenor), Gáspár Géza és Kruzsely László (klarinét) mellé kapcsolódott a fiatal generáció: Hock Roland (trombita), Magyar Zsolt (trombita), Fledrich Szabolcs (trombita), Balázs László (tenor), Spéth Ferenc (tuba) és Radó Miklós (dob). A tánc csoport vezetését Papp János vállalta.

A vezetői teendők ellátásában Bertalan Éva, Tobak Ferenc és Gunszt Andrea segédkezett neki. A díjazás nélkül dolgozó vezetői csoport nagy lelkesedéssel látott munkához, novembertől a próbák újra rendszeressé váltak. Eleinte külön dolgozott a zenekar és a tánckar. Az együttes életében új dolog volt a bemelegítés, a táncok előtti karaktergyakorlatok végzése. A bemelegítés és tánc tréning után énekléssel, majd a repertoár gyakorlásával folytatódott a próba. (Ez okozott némi feszültséget is az „idősebb” táncosok körében: „Ugrabugrálás nélkül is tudok táncolni, nem kell nekem ahhoz bemelegíteni!”)

Év végére összerázódott a csoport és kezdett hasonlítani a korábbi évek együtteseire. A csoportban ekkor a következők táncoltak: Poór Jánosné, Papp János, Gáspár Gézáné, Poór János, Bertalan Éva, Füzi Gyula, Gunszt Andrea, Reisz Tibor, Garamvölgyi Ágnes, Tobak Ferenc, Stercz Cecília, Molnár Ferenc, Balogh Brigitta, Bencze József, Zak Andrea, Nagy Péter, Szabó Orsolya, Molnár János, Poór Gabriella, Radó Sándor, Dibusz Klára, Wágner Zoltán, Radó Petronella, Müller János, Molnár Eszter, Hock Norbert, Radó Livia, Tollár Zoltán, Elter Mónika, Cservenka Norbert.

1994

Az együttes régi fényének volt köszönhető, hogy meghívták a csoportot a XXXII. Megyei Mezőgazdaszbálra. Papp János 10 perces műsort állított össze hetényi táncokból, mellyel méltók voltak a Magyar Agrártudományi Egyesület Baranya Megyei Szervezetének bizalmára.

Az újjáalakult együttes első helyi bemutatkozása június 26-án volt a Püspökszentlászlói Búcsún. A sok fiatal táncos és új zenész meghódította a közönséget.

Július végén a kishegyesi Petőfi Sándor Művelődési Egyesület meghívására a Vajdaságba utazott az együttes. Új vezetővel, fiatal tánckarral, újjá alakult zenekarral vettek részt a Szent Anna napok rendezvénysorozatában. A négy évvel korábbi élményekhez hasonló emlékekkel tértek haza. Szeptember 4-én a sikondai tószínpadon Kaszás János két összeállítását a Hetényi tavaszvárót és a Hetényi vígságokat mutatták be.

A mediterrán Ősz megyei rendezvénysorozatban három további helyszínen táncoltak, 24-én vendégül látták a lengyelországi Mogilany táncsoportot.

Az októberi Leányvásáron, a Hetényi vígságok bemutatásáért a zsűri, Pécsvárad város különdíjával jutalmazta az együttest. Az év során utánpótlás csoportot hirdettek, ahol a jelentkezők alapokat szerezhettek az együttesben való táncoláshoz.

1995

Ebben az évben felújították a *Sej besoroztak...* c. műsort. Néhány térforma változtatás mellett Papp János zenei anyagban is módosított a korábbi koreográfián.

Januárban a Muharay Szövetség *Kaláka-tánc* c. rendezvényén a *Hetényi vígságok* c. műsorral arattak nagy sikert az Almássy téri Szabadidőközpontban.

Februárban a Megyei Mezőgazdaszbálon szerepelt a csoport.

Április 30-án a Sásdi Tavasz Fesztiválon, május 7-én az „Ormánysági Napok” rendezvényén táncoltak nagy sikerrel.

Júniusban helyi szereplés keretében bemutatták a felújított, *Sej besoroztak* c. táncot, amely nagy tetszést aratott a mozi nézőterén helyt foglaló hetényiek és Hetényből elszármazottak körében.

Augusztus 5-én – az újjáalakulás óta először – Pécssett önálló, egész estés műsort adott az együttes egy keresztény ifjúsági találkozó keretében:

Farsangoló

Iványozó

Hetényi táncdallamok

Sej besoroztak..

Hetényi táncdallamok

Füzi Gyula – ének

Hetényi vígságok

Augusztusban Vajszlón és Bólyban, szeptember elején Sikondán és Szigetváron adott önálló műsort az együttes.

Szeptember 14. és 18. között Olaszországi vendégszereplésre utazott a csoport, Morolo testvérvárosba.

Szeptember második felében, 23-án Beremenden, 24-én Pécssett szerepeltek.

Október 22-én, a POTE aulájában, a Határon Túli Magyarok Fesztiváljának gálaestjén hatalmas sikert arattak a felújított „Regrutás”-sal. A katonaságról, elválásról szóló lírai befejezés könnyeket csalt a délvidéki vendégek szemébe, kiknek a háborúról ekkor már sajnos közvetlen tapasztalatuk volt.

1996

Az új országos minősítő rendszerben, Pécsváradon lépett színpadra az együttes.

A felújított *Sej besoroztak...* c. koreográfiát a Diószegi László vezette zsűri „Minősült” kategóriába sorolta. (Három pont hiányzott a „Kiválóan minősült” megszerzéséhez.)

Május végén vendégei voltak a 65 éves Szanyi Népi Együttesnek, július 12-én az Európai Ifjúsági Kultúrhét programjában léptek fel Pécssett, hatalmas sikerrel.

Augusztus 20-án Komlón adott emlékezetes műsort Hosszúhetény, ezenkívül szerepeltek Kővágószőlősen az ottani falunapon.

Szeptember 7-én „hazai pályán” a Mediterrán ős megyei megnyitóján a helyi moziban léptek fel.

Szokásos felkérésnek tettek eleget szeptember 22-én a Szőlő és Bor Ünnepen, a Bortal Világfesztivál gáláján, ahol menettáncukkal a gyerekcsoport társaságában, a menet élén felvezető csoportként táncoltak.

A magyarlukafai Vendel napi rendezvényre szintén meghívták a csoportot. Rajtuk kívül a Hosszúhetényi Ifjúsági Zenekar és Ilosvay Zsuzsa kézműves képviselte Hosszúhetényt.

1997

Ebben az évben új koreográfiát tanult a csoport. A helyben élő német ajkúak tiszteletére Heil Helmut: *Szűri táncok* című műsorát viszik színpadra, a ruhákat helyben élő német származású családoktól kérik kölcsön.

Májusban helyi fellépésen a Németországból érkezett, königshofeni kézilabdás delegáció vacsoráján magyar táncokat adtak elő.

Júniusban Komló város felkérésére, a város németországi testvérvárosában, Neckartenslingenben szerepelt az együttes a Komlói Munkáskórus és Wache Jánosné népzenei társaságában. Az öt nap alatt két fellépés és több kirándulás szerepelt a programban.

Júniusban a Püspökszentlászlói Búcsún először láthatta hazai közönség a német táncot.

Július 13-án Orfű önkormányzatának felkérésére adott műsort a csoport. A program műsorvezetője Nagy Bandó András volt.

Augusztus 8-án újabb német sportküldöttségnek táncoltak, 20-án a Szent István napi megyei rendezvényen szerepeltek Kővestetőn.

Szeptember 7-én ünnepelte az együttes fennállásának 25. évfordulóját. Az ünnepi műsor a Komlói Színház és Hangversenyteremben volt, ahol telt ház előtt, 2 és fél órás műsort láthattak a meghívott vendégek. Egy szám erejéig bemutatkozott a komlói Pöndöly Néptáncosok is.

Az ünnepi műsor a következőképpen állt össze:

Farsangoló

Kaszás János: Hetényi tavaszváró

Hetényi népdalok Gulyás Brigitta és Gunszt Andrea táncosok előadásában

Tímár Sándor: Üveges

Kaszás János – Papp János: Sej besoroztak...

SZÜNET

Heil Helmut: Szűri táncok

Hetényi népdalok Füzi Gyula táncos előadásában

Komlói Pöndöly Néptánc Együttes

Hetényi táncdallamok a zenekar előadásában

„Öreg táncosok és zenészek” műsora

Kaszás János: Hetényi vígságok

Az estéről videofelvétel készült, az előtérben kiállítás mutatta be az előző évek emlékeit. A születésnapi műsort állófogadás zárta a komlói ifjúsági házban.

Szeptember végén a Mediterrán őszi rendezvényén hetényi gyerektáncosokkal együtt vonultak és szerepeltek több ezer néző előtt Pécsen.

Október 4-én az Újdombóvári Őszi Fesztiválon adtak önálló műsort, amely nagyrészt megegyezett a jubileumi előadással, 10-én a Kövestetőn rendezett Szent Hubertusz ünnepségen táncoltak.

A Baranya Megyei TESZ meghívására, november 28-án Pécsen szerepeltek a 4. Megyei Nemzetiségi Népzenei Est-en, ahol a magyar folklórt és Hetényt még a Hosszúhetényi Daloskör képviselte. A táncon kívül Füzi Gyula, Balog Brigitta és Gunszt Andrea táncosok önálló énekszámokkal is felléptek.

1998

Január 31-én a Muharay Elemér Népművészeti Szövetség meghívására részt vett az együttes az Újévköszöntő rendezvényein, ahol Kaszás János korábbi vezetőt Muharay díjjal tüntették ki.

Márciusban az öt éves fennállását ünneplő helyi daloskör műsorában táncoltak.

Áprilisban a sióagárdiak meghívására egy kellemes délutánt töltöttek a viseletéről, táncairól szintén híres faluban. A fellépést közös bál és eszem-iszom követte. Ennek a napnak délelőttjén Hirden is felléptek, másnap Komlón szerepeltek.

A Folklórfesztiválok Nemzetközi Szövetségének meghívására, májusban a hollandiai Geleenben, az EURO CULT fesztiválon táncolhatott az együttes. A rendezők vendégszeretete, a kifogástalan ellátás és a sikerek maradandó emléket hagytak a táncsoport tagjaiban. A 38 táncos és zenész jó benyomást tett a házigazdákra. Az utazás egyik kellemetlen momentuma volt, hogy hazafelé, Németországban a busz lerobbant. A műszaki hiba miatt, egy kellemesre sikerült, egynapos kényszerpihenővel hosszabbodott meg a külföldi vendégszereplés. Az utazók névsora: Bartos Tünde, Bertalan Éva, Bertalan Istvánné, Bocz Orsolya, Elter Szilvia, Gáspár Gézáné, Gulyás Brigitta, Gunszt Andrea, Kisida Ágnes, Pappné Pintér Ilona, Paskó Bettina, Poór Gabriella, Poór Jánosné, Radó Livia, Radó Petra, Bencze Péter, Füzi Gyula, Gábor Csaba, Molnár János, Molnár László, Müller János, Nagy Péter, Papp János, Poór János, Radó Tihamér, Spéth Róbert, Strung Zsolt, Tollár Zoltán. Zenészek: Balázs László, Bien Tibor, Csajághy Szabolcs, Gáspár Géza, Gasteiger Ferenc, Hollósi Béla, Keserű Árpád, Magyar Zsolt, Radó Miklós, Spéth Ferenc.

Több kisebb szereplés mellett a nyár folyamán felléptek Mágocson, Bicséren, Vajszlón és kétszer Pelléren. Az első pellérdi bemutatkozás a Baranyai Felnőtt Néptáncantológián történt, amelyet ebben az évben itt rendezett meg a Baranya Megyei Kulturális és Idegenforgalmi Központ.

Augusztusban két napot töltött az együttes a Mesterségek Ünnepén Budapesten. A farsztó szereplések és a rendezési hiányosságok ellenére jól érezték magukat a táncosok ezen az ünnepen.

Októberben a Pécsváradi Leányvásáron, novemberben a Társadalmi Szervezetek Baranya Megyei Szövetségének meghívására Vókányban szerepelt a táncsoport. Ezen a megyei rendezvényen a Hosszúhetényi Daloskör is fellépett.

1999

Július 14. és 18. között megtisztelő meghívásnak tett eleget a Hosszúhetényi Népi Együttes, amikor a CIOFF meghívására részt vehetett a Duna Menti Folklórfesztiválon. Szállásuk Baján, a Petőfi szigeten volt. Felléptek ezen kívül Szekszárdon és Kalocsán.

A nemzetközi zsűri elismeréssel szólt az együttes műsoráról. A Hetényi vígságok – a fúvós zenekíséret miatt – csak Kallós Zoli bácsinak nem tetszett. A zsűriben kisebb szakmai vita kerekedett emiatt. Tény, hogy nagy boldogság volt 12 év után újra jelen lennie az együttesnek Európa egyik legnagyobb fesztiválján.

2000

Ebben az évben több alkalommal vállaltak szereplést a Sikonda melletti Takács tanyán, ahol külföldi vendégeknek táncoltak.

A Kultúrával a Nyugat Kapujában elnevezésű rendezvény keretében kétszer szerepeltek Komlón. Táncoltak Bonyhádon, Szigetváron és Bodán. Három alkalommal léptek fel a megye és a megyei jogú város Millenniumi rendezvényein. Az augusztus 20-ához kapcsolódva három napot töltöttek Fülöpszálláson és környékén.

Nemes János, Kaszás János és Dallos Nándor gyűjtése alapján Papp János összeállított egy *Hetényi lakodalmas* c. műsort, amellyel a minisztérium kívánta először szerepelni. A próbagondok és munkahelyi elfoglaltságok, valamint viselet problémák miatt az együttes lemondta a minősítőt. A Pécsváradi Leányvásáron, népviselet bemutatójukkal szakmai elismerésben részesültek.

2001

A Muharay Szövetség január 27-én a Stefánia Palotában rendezte a Hagyományörző Együttesek Bemutatóját. A pécsváradi viselet bemutató sikerének köszönhetően, erre az együttest is meghívták. A viseletet bemutató táncosok között ott volt Nagy Sándor és neje is. Nagy Sándor bácsi még a Hetényi Bokrétában kezdett táncolni és tagja volt az ötvenes évek népi együttesének is.

Március 10-én a Hetényben vendégeskedő Sepsiszentgyörgyi Ifjúsági Néptáncsoporttal közösen szerepelt az együttes a helyi moziban

Április 26-án Kövestetőn hosszúhetényi és baranyai német táncot adtak elő. Két nappal később a Kárpát medence Hetény nevű települései látogattak Hosszúheténybe. Az esti megnyitón dr. Andrásfalvy Bertalan tartott előadást, majd a népi együttes tagjai mutattak be ízelítőt helyi táncokból.

Június 24-én Hosszúhetény Millenniumi Napján a Mecsek Táncegyüttes műsorában szerepeltek a helyi moziban, 28-án Patapoklosi vendégei voltak.

30-án Baranya megyét képviselték a III. Országos Megyeegyülésen az Ópusztaszeri Nemzeti Parkban, július 7-én Pécsen, a Millenniumi sokadalomban adtak műsort, majd egy hétvégi közös pihenés következett Orfűn.

Augusztus 24-én a Szentlőrinci Gazdanapokon szerepeltek.

Szeptember 22-én Kővágószőlős falunapját színesítették táncukkal és zenéjükkel, 23-án Nagytótfalu vendégei voltak. Október 14-én a Pécsváradi Gesztenyeszüreten vettek részt és szerepeltek a Daloskör, valamint hetényi gyerektáncosok társaságában.

November közepén dr. Várnai Ferenc hangfelvételt készített az együttes zenekarával.

UTÓSZÓ

Az elmúlt években bekövetkezett rohamos és gyökeres gazdasági-társadalmi változás az értékrendek fölborulásához vezetett. A politikai diktatúrát felváltotta a pénz diktatúrája, ahol kialakulatlan kultúrafinanszírozás közepette egy jelentős réteg munkahelyi és egzisztenciális problémákkal küzd. Mindezt körülveszi egy ránk erőltetett, csillogó fogyasztói társadalom, amely diktálni próbál abban, mi fontos a boldogsághoz, mitől leszünk szépek, okosak, fitteek stb.

Ebben a környezetben nehéz olyan dolgokat az érdeklődés középpontjába állítani, értékként elfogadtatni, amelyet egy hagyományörző együttesnek kötelező felvállalni.

A kézirat leadásakor a Hosszúhetényi Népi Együttes nem a fénykorát éli. Ahogy az együttes korábbi korszakait is meghatározta a társadalmi környezet, ugyanúgy ma sem független tőle.

Remélem és hiszem, hogy a 30 éves jubileumra készülő együttesben és környezetében azok vannak többségben, akik küldetesként élik meg a csoportban végzett hagyományörzést.

Remélem és hiszem, hogy az együttes története még sok-sok évtizeddel és teleírt oldallal bővül, hogy megőrizze a Zengő tövében élők küzdelmeit, örömeit, sikereit.

Papp János

ARCKÉPCSARNOK

Nemes János (1893-1984) kántortanító, a Hosszúhetényi Gyöngyösbokréta alapítója

Bogdásai Nemes János Szentkúton született. Három éves volt, amikor családjával Hosszúheténybe költözött. A községi erdész gyermekeként az elemi iskolát Hetényben, a középiskolát és a tanítóképzőt Pécssett végezte. Tanítói diplomáját és kántori bizonyítványát 1912-ben állították ki a Püspöki Tanítóképzőben.

1913-ban katonai szolgálat, majd 1918-ig hadifogság szakította meg tanítói tevékenységét. Az 1930-as évek elején kezdeményezésére megalakult a Polgári Olvasókör majd a Faluszövetség. Az évtized derekán Dr. Berze Nagy János kérésére bekapcsolódott a Baranya vármegye kezdeményezte gyűjtőmunkába. A *Baranyai magyar néphagyományok* c. három kötetes mű hosszúhetényi vonatkozásai mind az ő gyűjtőmunkájának köszönhetők. A Hosszúhetényi Bokréta megalakítója és több évig vezetője. Gyűjtései a Néprajzi Múzeumban és a londoni British Múzeumban is megtalálhatók. Igazgatói, tanítói tevékenységét végig az ügyszeretet jellemezte. Életműve elismeréseként 1957-ben a „Népművészet Mestere” kitüntetésben részesült. Haláláig Hosszúhetényben élt. Tanítói Vasdiplomáját már betegágyában vette át. Emlékeit az egykori iskola falán tábla őrzi, 1995-ben a helyi oktatási és közművelődési intézmény felvette a nevét.

Gajdócsi János (1915–1968) tanító

Baján született vasutas családból. Gyerekkorában apját áthelyezték Hosszúheténybe állomásfőnökné, ettől kezdve itt élt. Pécsváradon végezte a polgári iskolát, majd Pécssett szerzett tanítói diplomát. 1936 januárjától „próbaszolgálatos, segélydíjas segédtanító és segédkántor”, majd 1939-től kinevezett kántortanító. Fiatal kántorként és tanítóként színjátszó csoportokat szervezett, leventeoktatóként is sokat foglalkozott a helyi fiatalsággal.

A Gyöngyösbokréta vezetését, Nemes János egészségi állapota miatt, az évtized végén vette át, ezután számos helyre az ő irányításával jutott el a csoport. A háború után Szentlőrincen dolgozott, majd szakmai munkája alapján járási szakfelügyelőként Pécssett. A pécsi járás felügyelőjeként, íróasztalánál, munka közben, szívroham következtében hunyt el. Hosszúhetényben helyezték örök nyugalomra.

Csánki Lenke (1914–2000) együttesvezető

Ötgyermekes család második gyermekeként, Drávapalkonyán született, ahol apja református lelkészként szolgált. Kecskeméten végzi a tanítóképzőt, majd Mattyon, Gordisán és Kémesen tanít. 1938-ban Nagykanizsán átképzzi magát védőnőnek, ettől kezdve az egészségügy területén dolgozik Siklóson. Munkája mellett már itt is műkedvelő csoportokat szervez, részt vesz a kulturális életben is. 1950-től lesz Hosszúhetény – mindenki által tisztelt és szeretett – védőnője, aki magas színvonalú szakmai tevékenysége mellett ismeretterjesztő és szórakoztató előadásokat szervez, együtt énekel a fiatalasszonyokkal. Kiváló szervezőképessége révén kezdi meg tevékenységét az ötvenes évek Hosszúhetényi Népi Együttese. A jó hangú, vidám természetű védőnő maga nem táncol az együttesben, de intelligenciájával a csoport vezetőjévé válik. Közel tíz éves együttesvezetői tevékenysége alatt, a Népművelési Intézet munkatársai segítségével országos hírnevet szerez a hosszúhetényi táncsoportnak.

Az egészségügy megbecsült szaktekintélyeként, megyei vezetővédőnként vonul nyugdíjba. Hamvait a pécsi köztemetőben helyezték örök nyugalomra.

Kaszás János táncos, együttesvezető

1925-ben született a Hosszúheténytől 10 km-re található Szilágyon, egy ötgyermekes parasztcsaládban. A helyi tanító javaslatára tanítatják szülei. Pécsen a Püspöki Tanítóképzőben végez, majd kántortanítóként, később tanfelügyelőként, igazgatóhelyettesként dolgozik. Hetényi születésű feleségével és két gyermekével 1951-ben telepedik le Hosszúhetényben. Az itteni szokásanyagot, a paraszti élet szépségét és keserűségét, a hagyományokat gyerekkorától jól ismeri, gyűjtéseivel ismeretei tovább bővülnek. Fiatal tanítóként is jól ért az egyszerű emberek nyelvén. A falu befogadja ezt az alkotó tanárembert, aki dallal, tánccal és festőecsettel Hosszúhetény egyik legjellegzetesebb személyisége, országosan ismert szakembere lesz. Pedagógusként, táncosként, táncsoport vezetőként elévülhetetlen érdemei vannak abban, hogy Hosszúhetény hagyományörző együttese újra országos hírvé válik és beutazza Európát, sőt Afrikába is eljut.

1993-ban egykori táncosaiból és énekelni szerető hetényiekből megalakítja a Hosszúhetényi Daloskört. Munkáját több elismerés mellett „Szocialista Kultúráért” kitüntetéssel, „Életfa-díjjal”, Muharay Díjjal és „Hosszúhetényért” kitüntető díjjal jutalmazták.

Göndöcs János (1946–1994) zenész, zenekarvezető

A Baranya megyei Kékesden született, parasztcsaládból. Kisgyerek korától Vasason lakott, a középiskolát Pécsen végezte. Technikusi vizsga után a bánya villamosüzemében dolgozott. Egész életében zenélt. Gyerekkorában az iskolai fúvós zenekarban, később a Vasasi Bányászzenekarban játszott korai haláláig. 1968-ban házasságot kötött Kaszás János nagyobbik leányával, így – a család révén – a néptánchoz, népzenehez is közelebb került. Tizennyolc éven keresztül zenésze, ill. zenekarvezetője volt a Hosszúhetényi Népi Együttes zenekarának. Zenei munkásságát „Szocialista kultúráért” kitüntetéssel ismerték el.

Papp János táncos, együttesvezető

1958-ban született Somogy megyében. Nagyatádon érettségizett, majd a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen szerzett biológia-testnevelés szakos diplomát, később népművelés szakos felsőfokú végzettséget. A főiskolás évek alatt a Baranya Táncegyüttes táncosa.

1987 ősztől közművelődési igazgató helyettesként kezdett dolgozni Hosszúhetényben, ettől kezdve táncolt Kaszás János csoportjában, 1992-től vezeti az együttest.

A HOSSZÚHETÉNYI NÉPI EGYÜTTES TÁNCOSAI AZ ÖTVENES ÉVEKBEN:

Bagó János, Bagó Jánosné, Barkó Ilona, Barkó Rózsa, Bencze Ferenc, Bocz János, Bózsa Sándor, Bózsa Sándorné, Bózsa (Pücsök) Sándor, Bózsa Mária, Csák József, Cseke György, Cseke Györgyné, Czimber József, Dallos Gizella, Dallos János, Frick Elvira, Frick Jolán, Galác József, Galác Józsefné, György Jenő, Hohmann Anna, Kaszás János, Kaszás Jánosné, Kiss Pirooska, Kiss Sándor, Kovács Ferenc, Kovács Eszter, Krauth Gizella, Máté János, Nagy Sándor, Nagy Sándorné, Neukichner Magdolna, Radó János, Radó Jánosné, Sudár János, Szabó György, Szabó István, Szabó Istvánné, Szabó József, Szabó László, Szabó Lászlóné, Tóth István, Tóth Rózsa, Várszegi Zoltán, Végh György, Végh János, Végh Jánosné, Vicze János, Vicze Jánosné.

A HOSSZÚHETÉNYI NÉPI EGYÜTTES TÁNCOSAI A HETVENES ÉVEKTŐL

Amrein János, Aradi Károly, Aradi Károlyné, Bachmajer Zsolt, Bagó Sándor, Bagó Sándorné, Balatonyi István, Balanyi Eszter, Balogh Brigitta, Bartos Tünde, Bárdos László, Bencze Erika, Bencze Ferenc, Bencze Ferencné, Bencze József, Bencze Péter, Bertalan Éva, Bertalan István, Bertalan Istvánné, Békási István, Békási Norbert, Bien Károly Bocz Ferencné, Bocz Zsuzsanna, Böröcz Jánosné, Czimber Ildikó, Czimber Ferenc, Csák Attila, Csák József, ifj. Csák József, Csák Józsefné, Cseke György, Cseke Györgyné, Cservenka Norbert, Dallos Edit, Dallos János, Dallos Jánosné, Dallos Judit, Dallos Rita, Dibusz Klára, Dobó Gyula, Dömse Valéria, Drescher Károly, Elter Mónika, Elter Szilvia, Finta Szilárd, Finta István, Füzi Gyula, Garamvölgyi Ágnes, Gábor Csaba, Gál Mónika, Gáspár Gézané, Gergely György, Göndöcs Gabriella, Göndöcs Jánosné, Göndöcs Zsuzsanna, Gradwohl Ágnes, Gunszt Andrea, Hamvas Jánosné, Hegedűs Dominika, Hegedűs Iván, Hegedűs Gyöngyi, Hegedűs Erzsébet, Hegedűs Piroska, Hentes Éva, Hetesi Piroska, Hetesi Zoltán, Hetesi Zoltánné, Helstáb Ibolya, Hock Norbert, Horváth István, Horváth Istvánné, Höhn János, Ignác János, Jovánovics Márton, Kacsándi Anikó, Kaszás Ágnes, Kaszás János, Kaszás Jánosné, Kicse Edit, Király Mónika, Kis Bocz Levente, Kis Bocz Leventéné, Kiss Istvánné, Kiss Miklósné, Kocsis Antalné, Kollár Dénes, Komári Ilona, Körösi Gabriella, Körösz Jánosné, Márton Tibor, Molnár Eszter, Molnár Ferenc, Molnár János, Molnár Krisztina, Molnár László, Molnár Mária, Müller János, Nagy Kázmér, Nagy Péter, Nádor Ervin, Nimsz Rita, Nimsz Zoltán, Nimsz Zoltánné, Nemes József, Nemes Józsefné, Neukirchner Jánosné, Óbert Gábor, Papp János, Pappné Pintér Ilona, Papp Zoltán, Paskó Bettina, Pető Éva, Péter József, Poór Gabriella, Poór János, Poór Jánosné, Poór Tünde, Radó József, Radó Lívia, Radó Orsolya, Radó Petra, Radó Sándor, Radó Tihamér, Ratting Károly, Reisz Tibor, Sáska Csilla, Sáfrány Lászlóné, Schwáb Zoltán, Sólya József, Sorosics Istvánné, Spéth Róbert, Stengel Jánosné, Stercz Cecília, Stercz József, Strung Zsolt, Suly Józsefné, Sümegi Mónika, Szabó Emese, Szabó György, ifj. Szabó György, Szabó Ilona, Szabó József, Szabó Orsolya, Szám Pálné, Szekeres Ferencné, Szekeres István, Szekeres Judit, Szentesi Katalin, Szinger Mónika, Tobak Ferenc, Tollár Zoltán, Tóth István, Tóth Mária, Tóth Tibor, Tyeklár Csaba, Varga-Pál Jenő, Varga-Pál Zsuzsanna, Varga Zsófia, Varga Zsuzsa, Várszegi Zoltán, ifj. Várszegi Zoltán, Várszegi Zoltánné, Várszegi Zoltánné, Végh Andrea, Wágner József, Wágner Margit, Wágner Zoltán, Wittner Dóra, Wudi Beáta, Zak Andrea.

A népi együttes kísérőzenekarában muzsikáltak a hetvenes évektől:

Áman József, Balázs László, Bárány György, Bien Tibor, Bocz József, Bódis Mihály, Csajághy Szabolcs, Csánk Zoltán, Fledrich Szabolcs, Fuchs Miklós, Fuchs Tibor, Fionta Szilárd, Gasteiger Ferenc, Gáspár Géza, Göndöcs János, Györfi Attila, Hartung Antal, Hock Roland, Hollósi Béla, Kengyel Ferenc, Keserű Árpád, Kruzsely László, Magyar Zsolt, Medek László, Milovecz György, Németh Tamás, Papp József, Parragi Ede, Radó Miklós, Sárdi Zoltán, Schlégl Antal, Spéth Ferenc, Spéth Tamás, Späth Péter, Szám Pál, Vollár József, Zoboki András.

ARATÓ-JELENET RIGMUSA

Üdvözlöm az összes megjelenteket,
A budapesti kedves magyar népeket.
Eljöttünk, hogy nézzenek meg bennünket,
A mi kedves magyar viseletünket,
Aratásból hazaérkezésünket.
Pécs városa községünk szomszédja,
Ott születünk a Zengő hegy aljába.
Kimondom a falu nevét, hadd tudja meg a világ
Hosszúhetény, mely átélte Szt. Istvánnak korát.
Áldja Isten hazánk fővárosát!

Befejeztük az aratást, a legkedvesebb munkánkat,
Eljöttünk megköszönteni kenyéradó gazdánkat.
Gyenge volt ugyan a termés, de azért jut belüle,
Akinek nem termött semmi, annak is lesz kenyere.
Keresztbe van mind a kéve, már jól ki is csépezték,
Hazánk jövő aratásig nem szenvedhet éhséget.
A jó gazdánk megígérte a munka kezdetébe,
Mikor kész lesz az aratás, áldomás lesz a vége.
Ez a magyar virtus, ez ám, úgy élünk e világban,
Kora hajnalban keltünk föl az egész aratásban.
Hullott az izzó verejték az arcunkról egész nap,
A forrásvíz enyhítette az égető szomjunkat.
Ókor megkínált a gazda egy pohár ital jó borral,
Mi azonnal ráfizettünk egy pár szép magyar dallal.
A fáradtság nem veszi el a magyar paraszt kedvét,
Ha párszor föllöttentheti a jó kadarka levit.
Az ifjú pár, mikor ara, mind egymásra mosolyog,
Legények és lányok között még csókcsattanás is hallott.
Még el sem fogy az aratásért kijáró kis részecske,
Itt is, ott is jár a híre, esküvő lesz belüle.
Ne kutassuk a szerelem ezerféle fonalát,
Sok embernek elcsavarta már az esze cágerját.
Nézzük meg a paraszt ember szerelmi vallomását.
Egész nap hajolva nézi a szép menyecskét meg a lányt.
Kimondom, ami bennem van, azt a huncut csillagját!
Melyik volna önök között, ki visszatartaná magát,
Egy párszor ne ölelné a szép karcsú derekát.
Legyen az egyszerű paraszt, miniszter vagy nagyobb úr,
Az a szép magyar viselet mindegyiknek szemet szúr.
Menjünk akár ide Pestre, vagy által túl Budára
Paraszt ésszel egyáltalán nem jöhetnek nyomára,
Az úri nép hol szerethet igazán be egymásba.
Együtt sohasem kapálnak, markot sem szed utána,
Másutt kérem nem is lehet, mint a strandon, a kis fürdő ruhába.
Ez kérem a legigazibb a mai modern világba.
Ott igazán szemtől-szembe pisloghatnak egymásra,
És szemüveg nélkül látja, hol van megoperálva.
Pedig kérem jobb volna, ha benézne a szájába,
De ne legyen kíváncsi a fogára,

Azt nézze mg, hogyan pörög a nyelve a csapjába.
Evvel van ám az ember leforrázva.
De mi szegény falusiak a strandon nagyot tévednénk,
Melyik a nő vagy a férfi, mink azt meg sem ismernénk.
Kérem, a modern világba ma már minden egyforma,
A nőnek nincs haja, a férfinak nincs bajsza,
Melyik milyen fajta, azt a szegény falusi nép, másképp nem tudhatja,
Ha úgy alattomban a víz színe alatt meg nem tapogatja.
Nem megyünk lakni városba, a faluban maradunk,
Kapa, kasza nyele mellett szerelemről suttogunk.
Napsütötte legény, leány ha rátalál egymásra,
Elhallik a csószkunyhóig a csókjuk csattanása.,
Kasza pendül, sarló csendül, erre széjjel rebbenek,
Édesanyám meg ne tudja, akkor nagyon megvernek.

Elhagyom a beszédemet, másképp úgy sem lesz vége,
A jövő szép aratásra eggyé forrjon hazánk népe,
Adja isten, hogy ne folyjon érte senkinek vére.

ADATKÖZLŐK

Bocz György 1921.
Bózsza Sándor 1922.
Bózsza Sándor 1936.
Bögyös Lászlóné Varga Rozália 1922.
Csák József 1940.
Csák Józsefné Kiss Rózsa 1943.
Csánki Irén 1922.
Dallos János 1938.
Gajdócsi Jánosné Bocz Katalin 1922.
Horváth Lajosné Bózsza Mária 1943.
Kaszás János 1925.
Kovács Ferenc 1934.
Kovács Györgyné Szabó Erzsébet 1927.
Nagy Sándor 1924.
Nagy Sándorné Kelemen Aranka 1929.
Radó Jánosné Balázs Gizella 1933.
Szabó Lászlóné Klézli Mária 1928.
Vicze János 1925.
Vicze Jánosné 1925.
Wéber Zoltánné Kiss Piroska 1940.